

jako umetno narejeno svetilnico seboj — in ko ga čez par minut zlečeta pomagača zopet na dan, pové, da je prišel do vrha ladije, katera postrani leži. Drugikrat pride z naznanilom, da je prebil okno čumnate, katero sem mu jaz popisal, od strani, in zagledal v prostoru po konci stoječe, z glavo ob strop butajoče zelo napihnjeno truplo. Tretjikrat naznani, da je to truplo z železno krevljo k oknu privlekel ter mu dal zanjko krog vratu. Predno se četrtnkrat potopí, dá meni v roko vrv, rekoč, da naj jo trdno držim, na to zgine zopet pod morje in mornarja pazita na vrv, ki njega drži, jaz pa na svojo. In res! Še predno pride pogumni mladeneč kviško, že buti blizo čolna nekaj ven, ki se jame po morji zibati; videti je kakor kaka napihnjena pošast. Brž za tem prikaže se vrli pomorski junak, ki težko oddahnavši se odloži kapo in odveže svinec od nog. Vsi skup spravimo napihnjeno truplo v čoln in se odpeljemo proti suhi zemlji.“

„Občutke moje, ko sem spoznal truplo Spitlerjevo, je težko popisati. Veselja, ki mi je navdajalo srcé, nisem smel kazati, ker bi bil utegnil z njim svoje tovarše napeljati do misli, da ima to mrtvo napihnjeno truplo za me še kako materialno vrednost. Še le, ko ga prinesó na dom v mojo ozko stanico, ko sem izplačal, kar sem obljubil, in ko sem sam pri njem, razpnem mu obleko in — skoro bi bil zavriskal — pas z denarjem je ovit okoli života. Naglo ga odvežem, se prepričam, da voda ni prišla va-nj, ga opašem sam pod obleko, potem zapnem mrliču obleko nad napetim truplom in pokličem zopet mornarje v stanico. „Koliko časa utegne to truplo vstrajati brez smradú, brez gnjilobe?“ — jih vprašam. „O señor, dolgo, dolgo, ker se je soli navzelo“ — je enoglasni odgovor. „Bi ga ne mogel pripeljati v Evropo, ker bi ga rad domá pokopal?“ — „Da, señor! Le vodo bomo spustili iz njega, potem ga bo naš zdravnik z neko rečjo pokadil in nabasal, pa bo. On je to že večkrat storil.“ — Zdravnik res pride in vzame truplo v delo. Jaz mu obljubim plačo le potem, če bo truplo zunaj nepremenjeno ostalo, da ga bo vsak poznal, komur je bil ranjki znan. Kako je oni zdravnik svoje delo opravil, vidite tu, če ste poznali Spitlerja.“

Pri teh besedah vstane, gre k zaboji, ga odbije in — pred mano leži v zaboji z mahom in nekaterimi zelišami obdan Spitler skoro nespremenjen; truplo ima le bolj črnikasto barvo in obraz je nekoliko skremžen kakor pri mrličih, ki so se smrti zelo vstrašili.

„Konec povesti“ — prične vnovič, ko je bil zaboj zopet zaprt — „je kratek. Rad bi bil odpeljal se v Evropo, ker je do konca družega leta manjkalo le še kake tri mesece; al zavoljo nemirnega vremena ni prišla nobena ladija v Evropo gredoč memo, pa tudi nobena se ni odpeljala. Še le čez dva meseca sem našel priliko odpeljati se s tem za me toliko vrednim zabojem do Marseilla, od koder sem nemudoma odpotoval sem. — To je zgodovina mojega lova, čegar konec je srečen — a zá-me zdaj več ne.“

Ves spehan se nasloni ob mizo, glava mu pade na dlan in globok zdihljej mu buhne iz polnih napetih prs. Kaj sem čutil jaz, to si vsak lahko misli. Prosim ga, naj se vmiri in privošči zdelanim udom počitka; to bo tudi dubá zopet ojačilo. Britek smehlja, porok njegovega razdjanega srca, mi je odgovor, potem mi podá roko in reče:

„Zahvalujem se vam za sočutje vaše ter prosim, da greste k Riparju ter mu izročite denar. Zaboj s truplom hudodelnika utegnate vzeti, kedar vam drago, saj sem ga le za sodnijsko rabo seboj pripeljal. Za me bo res najbolje, če si malo počijem.“

(Dalje prihodnjič.)

Zgodovinske stvari.

Turki na Kranjskem, Štajarskem, Koroškem in Goriškem

v drugi polovici 15. stoletja.

Po spisu Hammerjevem.

- Leta 1469. so prodrli tretjikrat na Štajarsko do Ptuja (prvikrat so bili ondi leta 1396., drugikrat pa 1418.).
- Leta 1470. so prodrli drugikrat na Kranjsko (leta 1408. prvikrat do Metlike).
- Leta 1472. 7. junija so privreli do Ljubljane.
- Leta 1473. so bili zopet na Kranjskem, na Štajarskem, in prvikrat na Koroškem. Binkoštni ponedeljek so stali pred Ljubljano.
- Leta 1475. na Štajarskem (petikrat) in drugi pot na Koroškem; pri Brežicah so hudo razsajali.
- Leta 1476. na Kranjskem (četrtnkrat).
- Leta 1477. Iskendar paša je prodril do Soče na Goriškem (drugi pot), na Koroško pa so prišli tretji pot.
- Leta 1480. so bili petikrat na Kranjskem, šestikrat na Štajarskem, četrtnkrat na Koroškem.
- Leta 1484. šestikrat na Kranjskem, petikrat na Koroškem.
- Leta 1490. sedmikrat na Kranjskem, od kodar so jih iz Hrušice zapodili.
- Leta 1492. osmikrat na Kranjskem, šestikrat na Koroškem, sedmikrat na Štajarskem.
- Leta 1494. osmikrat na Štajarskem, od kodar jih je cesar Maksimilijan zapodil.
- Leta 1499. tretjikrat na Goriškem, devetkrat na Kranjskem in sedmikrat na Koroškem.

Lahko se iz tega sodi, koliko so naši predniki prestali od teh roparjev, morilcev in požigalcev, ki so vsaki bip privreli v slovenske kraje. Kakošen strah še le pa je Turek bil v prejšnjih časih, ko se je z velikimi armadami vsul na Ogersko in Avstrijo, dvakrat do Dunaja prodril in ga oblegal, pa še dalje do Moravskega in gornje Avstrije segel. Res, da ni razumeti, zakaj da se niso nikoli vse vlade združile v to, da bi bile glavo strle tej divji zveri!

Naši dopisi.

Iz Rusije 12. avg. — 7. — „Finis coronat opus“ — pravi dobra latinska prislovica. Celi mesec je že prešel, kar se je končal Berolinski kongres, ki se je sešel zato, da bi vstvaril trdni mir na Balkanskem polotoku, da bi osrečil vse narode jugo-vshodne Evrope, upokojil vso Evropo, da bi vničil vsak povod k nezadovoljnosti vseh skupaj in vsacega posebej. Al namesti mirú in izveličanja narodov, kar je Berolinski kongres obetal Evropi, kaj smo doživeli? Nezadovoljnost Bolgarskega naroda, prepir Grškega kraljestva s Turčijo, Avstrijsko vojsko z mohamedanskimi Bosnjaki, nezadovoljnost povsod. To je plod „poštene Berolinske mešetarije“. Iz vsega, kar izteka naravnost iz vozlatih sklepov Berolinskega kongresa, je za zdaj najbolj važna Avstrijsko-Bosnjaška vojska. Ta vojska je jako važna, a pri tem čudno nezapopadljiva. Najbolj čudno je to, zakaj je Avstrijska vlada izprva prepovedala časopisju poročati o tem, kar se v Bosni godi? Avstrija v svoji Bosnjaški svatbi je podobna kmečki nevesti. Ona je že davno želela prejeti Bosno, pa Berolinski snubač jo je moral primorati k zaželeni svatbi z ženinom, ki za njo ne mara; zato svet ni smel vedeti, kaj se na svatbi

godí. Znano in resnično je le to, da kri se preliwa. To je čudna stran tega dela. Zanimivo stran tega dela nam pa opisujejo Dunajski dopisniki Ruskih časopisov; tako sem te dni čital v časopisih: „V Slavoniji agitujejo za združitev Bosne in Hercegovine s Hrvaško in za združitev teh treh provincij s Slavonijo. Pod tem pogojem so Slavonci gotovi sprejeti srbo-hrvaško narečje kot literaturni in oficijalni jezik „jugo slovanskega kraljestva“. Ruski dopisniki, kakor je iz tega razvidno, imenujejo Slovence „Slavonce“, drugače ni razumeti to sporočilo. Ako imate Slovenci res take želje in delate kaj, da se jugo-slovansko kraljestvo v Avstrijski monarhiji pod geslom in na največji prid Habsburške dinastije vstvari, želim vam veliko srečo, dasiravno sem pred 4 meseci Slovincem priporočal Ruski jezik kot literaturni, kateri edini med slovanskimi ima pogoje postati svetovni jezik. Ako se Slovincem in Hrvatom posreči taka združitev, bote Avstriji oteli Gorico, Trst in Istro, sicer bo Slovensko Primorje čez nekoliko časa Italijanska provincija.

Kakšnih misli je naša vlada o sklepih Berolinskega kongresa, smo predvčerajšnjem čitali oficijalno izjavo v „Praviteljstvennem Vestniku“.*) Ta vladna izjava se od besede do besede po slovenski glasi tako-le:

„Berolinski traktat je podpisan. Prišel je čas presojati ta Evropejski akt, ki je kronal vojsko, katero je Rusija začela ne iz lakomstva, ne iz materijalne koristi, ne po častiželjnih političnih nakanah, ampak iz čustva, ki zadušuje vsak tuji spodbadek, iz čustva kristijanskega, iz čustva človekoljubja, iz tega čustva, katero se polastuje vsakega človeka pri vidu v nebo vpijočega zla. Ruski narod in hrabre Ruske armade, ki so pokazali toliko zatajevanja samega sebe, imajo zdaj polni povod dati sebi račun o rezultatih prinesenih žrtev. Vendar da bi verno ocenili rezultate, da bi ocenili jih brez pristrastja, brez presodka, brez sumnje, je treba pregledati vso zgodovino poslednjega časa v njenem početku in razvitju do konca s pričlinami in povodi. Prve dni zmotnjav na vshodu je Ruska vlada najprej videla, da vse te zmotnjave so le prvi začetek zelo serjoznih političnih zapletkov. Hercegovinski ustanek, malovažen sam po sebi, je bil tista kaplja, ki je čašo do kraja napolnila. Naša vlada, želeča v okom priti vsacemu spopadku v vshodnih deželah in v Evropi, je vzela na se trud pogajanja z Dunajskim kabinetom, kot z najbolj zainteresanim v tem delu in mu je obljubila polno gotovost, podpirati vsako kombinacijo, kakoršna bi se dala iznajti v soglasji z drugimi državami, da bi se upokojile zmotnjave in odvrnila kriza. Nasledki tega so bile poskušnje konzulske komisije, pomiriti ustajnike, in pa nota grofa Andrassy-a od 30. decembra 1875. leta, katero so sprejele vse vlade. Nota grofa Andrassyja je obsegala celo vrsto preobrazovanj in zboljšanj, katere so kabineti, ki so podpisali traktate 1856. in 1871. leta, priporočili Turčiji s tem, da se upokojijo nemirne provincije in da Turčija izpolne svojo dolžnost gledé kristijanskih podložnikov sultanovih. Al vse te dobre namere niso pripeljale k nikakoršnemu rezultatu zato, ker ni bilo nikakoršnih garancij, da se bodo izpolnile. Ustaši niso hoteli položiti orožja iz rok ne vrniti se domú, ker niso imeli nikakoršnih zagotovil svoje varnosti, a Turčija je med tem trdila, da, dokler ustaši ne položé orožja iz rok, ona ne more dovršiti reform, katerih potrebo je v principu pripoznala. Turška vlada z obljubami je šla celo še daljše, kakor nota grofa Andrassyja, ter je razglasila program, obsegajoč še bolj široke in liberalne naprave. Al vse te reforme na papirju brez

serjozne sankcije niso bile v stanu izbuditi nikakoršnega zaupanja pri narodih, katerih potrpežljivost se je tako dolgo preskušavala. To je bil težak položaj, iz katerega je bilo treba na vsak način najti izhod. Treba je bilo skleniti, v delu upokojenja iti za korak spet daljše, kakor so šli Evropejski kabineti. Samo veljava vse Evrope bi bila mogla dati garancijo zboljšavam ter zbuditi zaupanje kristijanskih narodov, da zboljšave se bodo resnično vpeljale. Tak cilj je imel Berolinski memorandum sestavljen v aprilu 1876. leta. Sestavljen v soglasji s knezom Bismarkom in z grofom Andrassyem je bil priobčen tudi drugim velikim državam, da bi ga skupaj presodile. Njegov princip je bilo skupno delovanje vse Evrope na to, da bi se reforme, ki so jih Evropejski kabineti predložili, garantirale. Po mislih naše vlade delovanje bi bilo moralo obstati v tem, da bi bile velike države poslale svoje eskadre pred Carigrad in k bregovom Evropejske in Azijaške Turčije in v luke, kjer mir ni bil dovoljno varen. Cilj te demonstracije bi bil sledeči: prvič primorati Turčijo k izpolnjenju Evropejskih tirjatev, drugič upokojiti kristijanske narode in varovati jih krivice. Ta nasvet, ki so ga druge vlade sprejele, je ovrгла Angleška vlada, češ, da tako posilno sredstvo se ne strinja s traktatom, kateri garantira Turčiji samostojnost gledé notranjih uprav.

(Dalje prihodnjič.)

Iz Kalabrije 26. julija. *) — Tukaj je huda vročina 56 stopinj, da bos ne moreš na zemlji stati; tla so zgorela, kakor pri Vas o božiči, avgusta in septembra pa bo še huje. Naj Ti tukaj opišem nekoliko tukajšno kmetovanje. Meseca avgusta začno strniše po polji žgati, predno orjejo, tako, da se vidi ogenj krog in krog, kakor da bi vasi gorele. Strnišče pustijo, kedar žanjejo, pol metra visoko, da se le snop more vkup zvezati. Kedar začnejo orati, orjejo neprenehoma naprej, naj je delavnik, nedelja ali praznik. Drevo ima dva lemeža, pa oba lesena, samo od spredaj je nekoliko železa. Kedar grejo orat, jih gre po 25 skupaj v enem kraji; v drevo vpregajo vole, ki so vpreženi za kambe; vsakemu volu denejo v nosnico rinko, v katero je konopec navezan, za katerega vola držijo, kakor pri nas za uzdo konje. Za brano imajo trnove butare, katere vlačijo po njivi. Hrušek, smokev, češenj, breskev, mandeljnov, pomaranč in limon je tukaj sila veliko, samo jabelk nisem še nič videl. Kedar pride čas pomaranč in limon, se jih dobi po 4 za sold. Vino je po 16 soldov liter. Vse drugo je drago. Kilo mesa je po 80 sold. Vina pijó tukaj veliko zato, ker je voda zelo nezdrava, po kateri kakor tudi zaradi družih vzrokov ljudje silno boleajo za mrzlico. Jaz in pa moj brat Janez še nisva nobene bolezni imela dosihmal; kako bo za naprej, sam Bog vé; zaupamo pa v njega, da nam zdravje dodeli še ta mali čas, kar bomo tukaj. Celih 15 mesecev, kar bivamo tukaj, nismo slišali še sv. maše. Čudno navado imajo v Kalabriji, kedar kdo umre; poprej so mu djali v trugo kruha, vina in mesa, zdaj pa ne; če kdo umre, razodevajo to žalost s tem, da ne vnetijo ognja celih 8 dni v biši; oni grejo med tem časom k svojim sosedom jest; čez 8 dni pa zopet ogenj domá zanetijo. Pogrebci, ki mrliča nesejo zakopat, si denejo na obraz larve, kakor pri nas o pustu.

V Gorici 18. avg. — Še svoj živi dan nisem videl toliko kresov, kakor sinoči. Kakor je znano, obda-

*) „Praviteljstvenni Vestnik“ je po slovenski „vladni sporočevalec“, je vladni časopis v Petrogradu, kakor na priliko, „Wiener Zeitung“ na Dunaji.

*) To je tisto pismo, katero je dobil naš dopisnik iz doljnega Zemona od nekega svojih rojakov in katero smo obljubili v našem listu ponatisniti zato, ker obsega nam marsikaj zanimivega iz te najjužnejše Laške dežele, ki je poleti zakurjeni peči podobna, zaradi mnogih mlak in močvirjev pa tudi zelo nezdrava. Al Kranjca povsod dobiš! Vred.

jajo Gorico od vseh strani — razen od južno-zahodne — gore, ki so $\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ ure daleč od nje. Po vseh teh gorah, na vsakem vrhu, so goreli veliki kresi, mnogi h kratu, mnogi zaporedoma, ko so bili prvi že pogoreli. Pa tudi vsaka vas v ravnini je napravila svoj kres. Med tem se je razlegalo od vseh strani slovesno zvenenje in so pokali možnarji. Z zvonikov so visele zastave. V mestu je igrala sinoči meščanska banda (vojaške zdaj nimamo) po ulicah in na Travniku. Danes je bila v prvostolnici cerkvi navadna služba božja; nenavadno pa je bilo to, da je vihrala s tistega zvonika, na katerem so bili izpostavili 26. julija (spomin bitke pri Vêrsi l. 1866) italijansko trikoloro, — črno-rumena avstrijska zastava. — „Italia irredenta“ je cesarjev rojstni god tudi obhajala! Našli smo davi raztrošenih po ulicah vse polno iztisov nekega manifesta rovarskega italijanskega odbora. Zdaj se ne imenuje več „Comitato Goriziano“, ampak „Comitato delle Alpi Giulie“. Prismode! Čigave so Alpi Giulie, — to pokazali so Vam sinoči kresi slovenski, med katerimi je bil najpomenljiviši tisti, ki je gorel prav na tistem mestu na Podgorskem hribu, kjer je vihrala 2. junija t. l. italijanska trikolora. — Pretekli torek 13. dne t. m., je bila seja deželne šolske svetovalstva, kateri je predsedoval gosp. namestnik baron Pino sam. Duhovnih udov ni bilo v tej seji; tudi deželna zastopnika sta prišla šele pozno. — Pol leta bo tega, kar so „Novice“ (po „Isonzo“-u) pravile, da nameravajo napraviti v Gorici — državno nemško deško ljudsko šolo in odpraviti v srednjih šolah dosedanje uredbo deželnih jezikov — italijanskega in slovenskega. Oboje se je zdaj zgodilo. Celih 30 let je preteklo, odkar skozi in skozi eksperimentirajo na naši staroslavni „normalki“, katera se je nekaj let imenovala „vadžnica“; — in zdaj smo srečno dospeli do tega, da bode šola spet taka, kakor je bila pred l. 1848!! Recite, da to ni „napredek“! Še lepši napredek je pa ta, da tudi na gimnaziji smo spet tam, kjer smo bili pred 15 — 20 leti: materinščina ni več obligatna! Vsakučenec, kedar stopi v srednjo šolo, mora — ali prav za prav njegovi starši morajo naznaniti, ali se hoče njihov sin učiti svoj materni jezik, ali drugi deželni jezik, ali pa nobenega. Če reče, da se bo učil tega ali pa tega, potem je dotični jezik za-nj zapovedan predmet — za tisto leto; če ne, ne. Imel bom bržkone še večkrat priložnost o tem govoriti; za danes naj dam zastopnikom slovenstva na Goriškem to-le nalogo. Sta li ministerska razpisa, ki uravnurjeta uk materinščine v državni deški ljudski šoli in v obeh srednjih šolah v Gorici, — plačilo za slovensko zvestobo in lojalnost, ali pa kaznen za to, kar uganjajo nekateri italijanski rogovileži? *) Na čast ministerstvu pa naj povem, da iniciativa gledé omenjenih naredeb ni njegova, ampak družih mož, zoper katerih namere ni nič premogla večina v deželni šolskem svetu. — Pristaviti nimam družega, ko — piko.

Iz Notranjsko-Bistriškega okraja 13. avg. xyz. **) — Iz vseh krajev naše ljube domovine nam prinašate, drage „Novice“, dopise in poročila; zato ne dvomim, da bote tudi moje vrstice rade v svoje predale sprejele. Naj

*) Res žalostno, če tisti možje, ki zatirujejo Božjo in naravno pravo Slovencev, še ne vidijo, da delajo v roke onim, ki na svoji zastavi nosijo napis: „Trst in Istra, Gorica in vse primorje je laško!“ Vred.

**) Hvala lepa! Ime je drugo, mož pa je isti kakor izprva in vsa sledeča leta. Vsaj Vam je znano, kar že sv. pismo pravi: „kdor se v nevarnost podaja, pogine v njej.“ To velja zdaj že več let, — nekdanj ni bilo tako; imena ni bilo treba skrivati.

začnem z letino! Vse nam je letos prav dobro obetalo; žito in krompir, trta in sadno drevje, vse je kazalo, da bomo imeli izvrstno dobro letino. Žalibog, da se nam nada ni izpolnila, vsaj popolnoma ne. Začelo je deževati in stanovitno slabo vreme je storilo, da se nam je bilo žito poleglo in nam sedaj daje le srednji pridelek. Krompirju se je nat (pirje) posušila in sem ter tje se nahaja že dokaj gnjilega. Sadja, posebno češpelj, bo še precej, le trta, trta nas je zelo goljufala; obetala nam je najboljši pridelek, pa o cvetji je silno deževalo in grozdje je mokrota uničila, tako, da le četrtnina od tega, kar je kazalo, ga je ostalo. Bog nam ohrani vsaj le-tó. — Tudi nesreče nam letos ne prizanašajo. Strela je v strašno hudi noči udarila na Pivki v Drskovčah ter v trenutku so pogorele tri hiše z vsem senom in pohišjem. Tudi v Bistrici je nekaj dni potem trešilo v poslopje kmeta Kovalja ter mu hišo vpepelilo. Revez ni bil zavarovan. Lepo pomoč je dobil po zbirki, katero je napravil tukajšnji spoštovani okrajni sodnik g. Strucelj. Dobil je pogorelec brž drugi dan menda 105 gold. tako, da je zamogel prirediti popraviljanje pogorišča. Pri ognji se je pokazalo, da je naše gasilno orodje zelo pomanjkljivo. Potrebni lojter, krampov itd. še nimamo. Brez tega soseska biti ne more. Skrbite možje! Tudi silno povodenj smo imeli. V noči med 3. in 4. t. m. je tako deževalo, kakor da bi se hotel vesoljni potop ponoviti. Vsled tega so naše vode narastle, iz bregov stopile, vse polje zalile. Cele vozove sená, na tisuče snopov žita je odneslo seboj in uničilo. Ljudje so skoraj ves svoj žitni pridelek požet na polju sušili in tako jim je ena noč silno veliko škode prizadjala. Bog vé, ali se bo kaj pri davkih na to nesrečo ozir jemalo ali ne? — Na hribu med Bistrico in Trnovem (na gradišču) so razvaline in ostanki iz Rimskih časov. Moralo je tukaj kaj velikanskega biti, najbrže kak utrjen grad, ali tabor, morebiti celo kako mesto. Deleč okrog po gorah se najdejo ostanki zidov, cest in trdnjav. Našlo se je že cel kotel starih rujavih sulic, lončenih posod, in pred par tedni je nekdo našel brončen denar z napisom: „Constantinus Augustus“. Tudi dobro ohranjen starinsk vodnjak je na gradišču. Vse to kaže, da je za starinoslovce gora nad Trnovem zelo zanimiva. Radi bi vedeli, ali pride letos gosp. prof. Müller, kakor je obetal, v naše kraje ali ne. *)

Vrhnik 18. avg. (Javna zahvala.) Minuli četrtek 15. dne t. m. je c. kr. deželni predsednik gosp. vitez Káalina-Urbanov in z njim c. k. okrajni glavar g. pl. Wurzbach prišel na Vrhniko, po strašnem ognju 12. dne t. m. silno nesrečno, da se osebno prepriča o nasledkih požara in kolikor mogoče pomaga. Prečastiti gospod se je dolgo mudil na pogorišču in vse razmere na drobno pozvedoval. Pri odhodu je on, kakor tudi gosp. okrajni glavar, zdatno denarno pomoč daroval in obljubil še kaj več ubogim pogorelcem pomagati. In zares! spolnitev te obljube nam je že danes očitna, kajti na njegovo poročilo je presvitli cesar milostljivo daroval pogorelcem 2000 gold. Beseda je preslaba, da bi se mogli nesrečni siromaki za veliki in hitri dar Njegovemu veličanstvu tako zahvaliti, kakor to čutijo njih ginjena srca. Iskrena hvala pa tudi visokospoštovanemu c. kr. deželnemu predsedniku, čegar priprošnji se imamo za dar milega našega vladarja zahvaliti. Županstvo Vrhnisko.

Iz Ljubljane. — Rojstni dan presvitlega cesarja našega se je v nedeljo obhajal z navadno cerkveno svečanostjo v stolnici cerkvi vpričo zastopnikov civilnih, državnih, deželnih in mestnih oblastev, pod milim nebom

*) Ali ni bil prof. Hofstetter tam?

Vred.

v zvezdnem drevoredu pa vpričo vojaščine in družbe veteranov. Sicer navadne gostarije pri c. kr. deželne mu predsedstvu letos ni bilo; vsaj je zarad dosedanjih žalostnih poročil iz Bosne in Hercegovine vse nekako potrto; namesti gostovanja je predsednik vitez Kalina daroval 200 gold. ubogim družinam, ki imajo svoje očete na bojišči v Bosni, 100 gold. pa siromakom Ljubljanskim.

— V spomin rojstnega dne cesarjevega je baron Karol Wurzbach, predsednik družbe kmetijske Kranjske, daroval 500 gold. v podporo ranjenim našim vojakom in sicer tako, da se od tega darila vsak mesec po 100 gold. porabi za navedeni namen. Zraven te denarne pomoči je blagi gospod baron svoj grad poleg Šmartna pri Litiji na razpolaganje odstopil za začasno bolnišnico prebolnikom vojaškim. Slava!

— Kakor v druga mesta: Zagreb, Sisek, Celovec, Gradec itd. pripeljali so žetudi v Ljubljano dvakrat vojakov, ranjenih na bojišči v Bosni. Vsakrat je na tisoče vrelo mestjanov na kolodvor, vidit nasledke dozdaj še nesrečne zasede Turških dežel. Pripeljejo jih v jako zložnih, izvrstno vredjenih in ličnih vozovih, ki jih je na svoje stroške dal napraviti viteški red sv. Ivana (malteski red). Ker se v Ljubljani ni še kakor v Gradcu ustanovil poseben pomočni odbor, ki brž o dohodu postreže pripeljane ranjene s hladilnimi in krepčalnimi pijačami, je tukajšnja tako imenovana „ljudska kuhinja“ začasno prevzela to ljudomilo strežbo.

— Ker vsak, kdor ima kakega svojih ljudi v vojski, hrepeni zvedeti, kako mu gré, ali še živi ali ne itd., zato naznanjamo, da se je v Mostaru (v Hercegovini) ustanovila telegrafna postaja, katera sprejema in odpošilja tudi privatna pisma.

— (Iz seje deželnega odbora 19. avgusta.) Povabilo dotičnega odbora k slovesnemu odkritju spominka nepozabljivemu nadvojvodi Ivanu, ki se bode v Gradcu vršilo 8. dne septembra, je deželni odbor vzel na znanje ter bode po dogovoru s kmetijsko družbo sklenil, kako vdeležiti se važne svečanosti. — Radostno tudi sta se na znanje vzela deželnemu odboru došla dopisa Dunajskega deželnega odbora in vodstva deželne norišnice na Dunaji, katera živo zahvalo izrekata za to, da se je Kranjska deželna norišnica vdeležila razstave, katero je Dunajska deželna norišnica julija meseca napravila v spomin 25letnega obstanka. Kranjska norišnica je v to razstavo poslala po inženirju Prisel-u lično izdelani načrt nove Kranjske norišnice v Studencu in zadevno poročilo primarija dr. Kar. Bleiweisa, potem nekatere po blaznih izvršene slikarske in druge izdelke iz lesa. Te reči odlikovale so se tako, da jih je presvitli cesar sam prav natanko ogledal in posebno pohvalo izraziti blagovolil prizadevanju in delovanju Kranjske norišnice. — Deželni odbor je privolil, da vinorejska šola v Slapu sme letos kakor lani vinski razstavi o priliki velike tombole, ki jo bode napravila kmetijska podružnica Vipavska, dodati tudi šolska vina itd. — Deželni odbor je pritrdil, da se učitelj Franc Golmajer imenuje za nadučitelja v Moravčah. — Neka izpraznjena sirotinska ustanova podelila se je siroti Janezu Benediku iz Zagorice okraja Radoljskega.

— (Nekaj za sl. mestni magistrat.) V mestni klavnici blizo posilne delavnice je, kakor smo iz gotovega vira zvedeli, tako strašansko veliko podgan, da vse meso oblezejo, najboljše kosce objedó in sploh veliko škode delajo. — Ali bi ne bilo dobro te nečedne in škodljive živali energično pokončati in zato skrbeti, da bi ne mogle iz bregovja Ljubljance v klavnico priti? Prav lahko! Naj se zazidajo vse luknje na bregovji s cementom naj se most, posebno tla, in tudi leseno poslopje kolikor mogoče visoko z močnim gladkim plehom

obiije; naj se tudi vrata dobro zapirajo, potem podgane ne bodo mogle po plehu v klavnico priplezati. Videant consules!

— Naš g. dopisnik iz Zemonu nam naznanja, da je bila te dni komisija tam, ki je cenila škodo, po hudi toči ondašnjemu polju prizadjano; spoznala je, da je 3 dele pridelkov pokončala.

— (Kot novi udje družbe kmetijske Kranjske) so bili pretekli mesec sprejeti gospodje: Auer Jurij, pivarnar, dr. Ambrožič Franjo, Bürger Lavoslav, trgovec, vitez Gariboldi Lavoslav, c. k. profesor, Hrovat Blaž, vodja učiteljske pripravnice, Kaprec Ivan, c. k. višji svetnik deželne sodnije, Köstel Gustav, župnik pri sv. Jakobu, Laschan Anton, mestni župan, dr. Moše Alf., odvetnik, dr. Mrhal Ivan, vodja c. k. višje realke, Petričič Vaso, trgovec, dr. Pfefferer Anton, odvetnik, Polak Adolf, trgovec, dr. Rudež Teodor, c. k. notar, Samassa Albert, c. kr. dvorni zvonar, Schmitt Melhior, trgovec, dr. pl. Schrey Robert, odvetnik, Šolar Ivan, c. k. dež. šolski nadzornik, Strzelba Josip, trgovec, dr. Vošnjak Josip, primarij v bolnišnici deželne posilne delavnice, Ziegler Franjo, c. kr. inženir, — vsi v Ljubljani. — Dalje iz dežele gospodje: Bavdek Martin, posestnik v Udmatu, Ažman Ivan, župnik v Dovjem, Babnik Jernej, župnik na Dobravi, Dremelj Andrej, župnik v Ratečah na Gorenjskem, Debeljak Ivan, župnik v Predvoru, Golobič Iv., župnik v Cerkljah, Krašovic Jur., župnik v Šmartnem pri Kranji, Mrak Jakob, župnik v Železnikih, Bogoljin Mihael, župnik v Ajdovici, Böhm Ignacij, župnik v Črmošnjicah, Dovič Ivan, župnik v Doleh, Gorenjec Lavoslav, župnik v Adlešičah, Grčar Josip, župnik pri sv. Trojici, Krese Josip, župnik v Strugah, Mahkot Ivan, c. kr. okrajni glavar v Črnomlji, Petek Andrej, župnik v Poljšniku, Režek Peter, župnik v Starem trgu pri Poljanah, Rus Jakob, dekan v Šmartnem pri Litiji, Sorc Jurij, župnik na Krki, Teran Peter, župnik pri Stari cerkvi v Kočevji, Vesel Ivan, župnik pri sv. Duhu, Zorman Anton, župnik v Kolovratu, Budnar Ivan, župnik na Premu, Dejak Henrik, župnik v Budanjah, bar. Gušič Edvard, c. kr. okrajni glavar v Planini, Pavlič Damijan, župnik v Zagorji, Podobnik Ignacij, župnik v Preserjih, dr. Sterbenec Jurij, župnik v Hrenovicah.

— (2. izkaz milodarov dežel. odboru poslanih za zapuščene rodovine v vojaščino poklicanih rezervistov.) Znesek milodarov po 1. izkazu 2514 gold. 64 kr., c. kr. okr. glavarstvo v Radoljici nabiro med tamošnjimi uradniki 42 gold., gosp. J. Klemenčič, c. kr. sodn. služabnik v Logatcu 60 kr., županstvo v Krškem je poslalo v Krškem, v Leskovcu in na Šrajbarskem turnu nabranih 168 gold., nabira županstva v Gornjem Logatcu, poslana po c. k. okrajnem glavarstvu Logaškem 12 gold. 14 kr., trgovska hiša L. C. Lukman v Ljubljani 50 gld., gosp. vitez Jos. Pagliaruzzi, dež. oficijal 5 gold., gospá Josipina Terpinec iz Ljubljane 25 gold., gospoda Val. in Alb. Zeschko iz Ljubljane 25 gold., blagajnica pomočnega draštva v Ljubljani 50 gold., gosp. Her. Halbensteiner v Ljubljani 10 gold., gosp. Lorenc Zdešar iz Ljubljane 5 gold., gospá Uršula Klopčič iz Ljubljane 5 gold., gosp. Janez Lesjak, župnik v Kostanjevici 5 gold., nabira c. k. okr. glavarstva v Črnomlji 9 gold., nabira županstva v Črnem vrhu 9 gold. 44 kr., M. G. 20 gold., gosp. Gust. Köstl, župnik v Ljubljani 5 gld., gosp. Obilčnik Šimen, posestnik v Ljubljani 5 gold., nabira županstva v Starem trgu pri Ložu 15 gld. 30 kr., nabira pri c. kr. uradnikih v Krškem 30 gold. 54 kr., in nabira pri c. kr. uradnikih v Kostanjevici 9 gold. 70 kr., gosp. Janez Zupanec, posestnik v Trnovskem pristanu 5 gold., 10 Ljubljanskih gospodov kanonikov po 5 gold., skupaj 50 gold., nabira županstva v Ložu 13 gold. 70 kr., c. k. okr. glavarstvo v Kočevji je po-

slalo nabranih 77 gold. 66 kr., nabira c. k. uradnikov v Črnomlju 12 gold., meščanska družba za stanišča vojakov v Ljubljani 50 gld., družba evangeličank v Ljubljani 25 gold., gosp. dr. T. Rudež dohodek glasbene zabave v Ribniškem gradu 54 gld. 60 kr., gosp. Anton bar. Codelli 50 gold., skupni znesek 3359 gold. 33 kr. Od županstva v Cerknici je došlo 62 gold. 40 kr., katere so zložili gg. Janez Oblak, dekan 5 gold., Adolf Obreza, posestnik 3 gold., Franjo Šerko 3 gold., Andrej Milavec 2 gold., Alojzi Pogačnik 2 gold., Miha Koželj, kaplan 2 gold., Franjo Gerbic, operni pevec 2 gold., Jožef Milavec, posestnik 2 gold., Jožef Romé, kaplan 1 gold., Janez Milavec, posestnik 1 gold., Franjo Zagorjan, poštar 1 gold., Martin Pavlovčič, posestnik 1 gold., Janez Prudič, posestnik 1 gold., Leonard Verli, trgovec 1 gold., Vincenci de Toni, trgovec 1 gold., Matevž Završnik, posestnik 1 gold., Ignacij Majdič, posestnik 1 gold., Janez Potokar, pek 1 gold., Jernej Trebar, posestnik 1 gold., Jurij Klančar, krčmar 1 gld., gospá Karolina Hren, krčmarica 1 gold., Karol Klavder, krčmar 1 gold., Ant. Milavec, krčmar 1 gold., J. Novak, dacar 1 gold., Jožef Skuk, štacunar 1 gold., c. k. žandarmerijska postaja 70 kr., Matija Rožanc, krčmar 50 kr., Anton Milavec, krčmar 50 kr., Andrej Kos, krčmar 50 kr., Janez Milavec, posestnik 50 kr., Dragotin Drmelj, učitelj 50 kr., Ana Detoni, krčmarica 50 kr., Janez Žitnik, posestnik 50 kr., Jernej Kušlan, posestnik 40 kr., Anton Krašovic, posestnik 3 gold., Franjo Vidrih, posestnik 2 gold., Jurij Meden 1 gold., Janko Žirovnik, učitelj 1 gold., Anton Blažon, trgovec 1 gold., Franjo Otoničar, posestnik 1 gold., Jožef Škerlj, posestnik 1 gold., Anton Bonač, trgovec 1 gold., Jožef Meden, krčmar 1 gold., Mat. Turšič, posestnik 1 gold., Jakob Gašpari, trgovec 1 gld., Miha Debevec, posestnik 50 kr., Matevž Debevec, posestnik 50 kr., gospodičina Ivana Švigelj 2 gold., Jožef Bonač, posestnik 30 kr., Anton Obreza, posestnik 50 kr., Janez Obreza, posest. 50 kr., Janez Hren 50 kr., Andrej Debevec, posestnik 50 kr., Franjo Malavašič, dimnikar 50 kr.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Vradna časnika „Wien.“ in „Prag. Zeit.“ sta te dni prinesla lastnoročno cesarjevo pismo od 9. avgusta t. l., v katerem se za preprijazno in slovesno sprejemanje cesarjeviča Rudolfa na njegovem potovanju po deželi Česki in o njegovem dohodu v Prago prebivalcem Českega kraljestva toplo zahvaluje, rekši, da v vsem tem vidi cesar njih pristrčno vdanost in ljubezen do njega in cesarjeviča naslednika. — „N. Fr. Prese“ je pa brzo dlake iskala v tem cesarjevem pismu, češ, da ne smejo Čehi misliti, da cesarjeve milostne besede veljajo le njim, ne pa tudi Nemcem na Češkem in da na cesarjevem pismu ni podpisan noben minister ter da po takem je ono pismo samo le zgolj osebni izraz cesarjev. „Vaterland“ dobro dostavlja tem „Presinim“ besedam besedico: „tem bolj!“ to je, Čehi so s tem cesarjevim pismom gotovo tem bolj zadovoljni, če ga ni narekoval noben minister in je le izraz srca cesarjevega.

— Po dogodbah, ki se vršé zdaj v Bosni in Hercegovini, se — kakor piše „Deutsche Zeitg.“ — Andrassyev stol zelo majé. „Strele, ki so pale v Bosni — pravi — našle so tu na Dunaji znaten odmev in to na mestih, kjer se o visoki politiki ne govori samo, ampak o njej dela. Dogodbe v Bosni morajo nasledke imeti vzlasti o tem, da na mesto Andrassyja stopi drug mož, ki bolje vé varovati interese Avstrijsko-Ogerske,

kakor on. Zdaj je prepozno, da grof Andrassy v svojem časniku „Pester Lloyd“ skuša popravljati, kar je dve leti grešil, in da zdaj še le trdi, da Avstrija mora zavzeti Bosno.“ — Če grof Andrassy prebere tamni 25. članek Berolinskega traktata o Bosni in Hercegovini, ki ga je on narekoval, mora pač reči: „mea culpa, mea maxima culpa“, kajti kar so diplomati v Berolinu pregrešili, ne moreta hipoma predrugačiti Filipović in Jovanović z junaško armado našo.

Koroško. — Volitve poslancev v deželni zbor se bodo vršile 2., 5. in 10. dne septembra. Kakor slišimo, bodo Slovenci združeni s konservativnimi Nemci stopili v volilni boj zoper liberalce.

Štajarsko. — Naše volitve poslancev v deželni zbor bodo 12., 14. in 17. dne septembra. Dozdaj centralni volilni odbor ni še stopil v resno akcijo.

Česko. Iz Prage. — 14. dne t. m. so se tukaj zbrali veliki posestniki plemenitaži ter sklenili, da se utegnejo udeležiti volitev v deželni zbor. Ustavaška stranka hoče, kakor beremo v njenih časnikih, zarad tega kar zdivjati in kliče „Mord und Zetter“. Se ve da čutijo ustavoverci, da se jim bliža zadnja ura in zato takošno kričanje!

Hrvaško. — Zdaj je gotovo, da ostane večina deželnega zbora taka, kakor je bila dosedanja; opoziciji je spodletela borba.

Ogersko. — Vladni stranki je tudi po novih volitvah večina zagotovljena; propalo pa je mnogo znanih imen. — Ogromna breztaktnost ali perfidija se mora imenovati to, kar je Avstrijsko-ogerski poročnik v Carigradu grof Zichy storil pretekli četrtek: na čast Turškim ministrom je napravil pojedino, pri kateri je tekel šampanjec kakor voda! No! v Carigradu šampanjec na Avstrijske stroške, v Bosni in Hercegovini pa kri stotin naših junakov!

Nemčija. Iz Berolina. — Hödel, ki je cesarja Viljema hotel umoriti, je bil 16. dne t. m. ob glavo djan. Umrl je, kakor je živel; v poslednjem trenutku je rekel: „komunist ostanem, kakor sem bil“.

Iz Bosne. — Naša armada je že v srcu Bosne, v glavnem mestu Sarajevu; dne 19. t. m. je zasedla to mesto po srditem boji z ustajniki, ki so vsako hišo divje branili. Po vojnem načrtu bi bila imela tje priti že 18. t. m., t. j. rojstni dan cesarjev, da bi bil cesar poročilo prejel za god, a prevelike težave niso dopustile tega. Zasedli ste Sarajevo diviziji generala Filipoviča in vojvode Württemberg, ki ste se bili nekaj dni prej združili; toraj je tudi Kranjski polk že v Sarajevi. Avstrijska zastava že vihra z grada. Da je v srditem boji padlo veliko naših, to se dá misliti. Sarajevo toraj že imamo, a še čaka našo armado veliko težav, še bo tekla draga kri, predno bo Bosna vsa v naših rokah. Mohamedancev je še veliko v Bosni in Albaniji in vsi so razjarjeni in nahujskani proti Avstrijski armadi. — Med vsemi se je menda najhuje godilo oddelku generala Szaparya, po večem iz Ogerskih regimentov sestavljenemu. Ta oddelek so bili Turški ustajniki hudo razbili in potisnili ga nazaj do Doboja, kjer je imel 16. t. m. hud napad, katerega je pa odbil, čeravno z veliko zgubo; padla sta namreč celó dva majorja. Tudi 19. t. m. je bil napaden, pa se je srečno ubranil. Zdaj bo tudi ta oddelek dobil več duška. — O diviziji generala Jovanoviča, ki je zasedla Mostar, ni novih poročil. —

 Neljuba pomota se je pripetila v zadnjem listu „Novic“ o tem, da je bil članek „iz sodniškega življenja“ v drugič natisnen.